Coördinatiefase	Actieteam	Operationeel team	Beleidsteam
Fase 0 (normale situatie)	niet actief	niet actief	niet actief
Fase 1	actief	actief	niet actief
Fase 2	actief	actief	actief
Fase 3 + 4	actief	actief	actief

Ontwikkeling en bestrijding van een calamiteit

Waterschap Rivierenland werkt bij calamiteiten met een organisatie, die past bij de omvang van de calamiteit. Dit betekent dat in bepaalde situaties slechts enkele teams actief zijn. Afhankelijk van de ontwikkeling van de calamiteit, kan de calamiteitenorganisatie krimpen of groeien. Hoe we de calamiteitenorganisatie inrichten, hangt af van de coördinatiefase waarvan sprake is. In de bestrijdingsplannen hebben we duidelijk omschreven wanneer we in welke coördinatiefase verkeren en op welk moment we naar een andere fase overgaan.

Coördinatiefase 0

De normale, dagelijkse situatie duiden we aan met fase 0. Wanneer een medewerker of burger een probleem meldt, proberen medewerkers van het waterschap het probleem te verhelpen. In de meeste gevallen lukt dat zonder bijzondere inspanningen. Wanneer het probleem echter te groot is om binnen de normale werksituatie op te lossen, kan het hoofd van het actieteam besluiten op te schalen naar coördinatiefase 1.

Coördinatiefase 1

De calamiteit vraagt qua ernst en omvang om een gecoördineerde aanpak. Het actieteam en het operationeel team worden actief. Het waterschap bestrijdt de calamiteit en informeert betrokken organisaties en overheden. Indien nodig vindt met hen overleg plaats. De leden van het beleidsteam worden op de hoogte gesteld, maar het beleidsteam komt niet in actie.

Coördinatiefase 2

De calamiteit neemt bijzonder ernstige vormen aan. De effecten van de calamiteit zijn ook voor bijvoorbeeld burgers duidelijk waarneembaar. Een strategische benadering en bestuurlijke afstemming worden noodzakelijk. Het beleidsteam komt daarom in actie. Ook gaan hulpverleningsdiensten en gemeenten een actieve rol bij de bestrijding spelen.

Coördinatiefase 3

In fase 3 kan de calamiteit de algemene veiligheid ernstig verstoren. De calamiteit bedreigt het leven en gezondheid van mens en dier en kan grote materiële schade veroorzaken. In deze situatie noemen we de calamiteit een (dreigende) ramp.
De burgemeester voert als handhaver van de openbare orde en veiligheid het opperbevel. Overheidsinstellingen en hulpverleningsdiensten verkeren in de hoogste staat van paraatheid. Het waterschap behoudt zijn taak voor de technische zorg van de waterstaatswerken, zoals dijken, gemalen, zuiveringsinstallaties et cetera. Tevens adviseert de dijkgraaf van het waterschap de burgemeester hierover, zodat deze in staat is strategische beslissingen over de rampenbestrijding te nemen.

Coördinatiefase 4

Deze fase is gelijk aan coördinatiefase 3 met het verschil dat de calamiteit meerdere gemeenten raakt. De betrokken burgemeesters voeren gezamenlijk overleg om te beslissen over de te volgen strategie om de ramp te bestrijden. Het waterschap behoudt dezelfde taken als bij fase 3.

Nazorg

Zodra de calamiteit onder controle is, keert de calamiteitenorganisatie terug in fase 0. Het waterschap houdt zowel intern met de eigen medewerkers als extern met gemeenten, hulpverleningsdiensten en andere betrokkenen nabesprekingen over de calamiteitenbestrijding. De leermomenten die hieruit voortkomen, maken het mogelijk om het Calamiteiten Zorg Systeem verder te verbeteren voor een nog veiliger rivierengebied.

Meer informatie

In deze brochure hebben we in vogelvlucht uiteengezet met welke calamiteiten Waterschap Rivierenland te maken kan krijgen, hoe het waterschap zich hierop heeft voorbereid en hoe de bestrijding van een calamiteit plaatsvindt. Wanneer u graag meer informatie wilt, kunt u contact opnemen met de calamiteitenzorgcoördinator van Waterschap Rivierenland via telefoonnummer (0344) 649 090.

Waterschap Rivierenland

Waterschap Rivierenland
Postbus 599
4000 AN Tiel
Telefoon (0344) 649 090
www.waterschaprivierenland.nl

Calamiteiten melden

Waterschap Rivierenland is 7 dagen per week, 24 uur per dag bereikbaar voor het melden van calamiteiten. Dit kan via telefoonnummer (0344) 649 090. Tijdens kantooruren staat onze telefoniste u te woord. Daarbuiten komt u via een keuzemenu met de dienstdoende medewerker in contact.

Waterschap Rivierenland

Calamiteiten Zorg

Voor een veilig rivierengebied

Waterschap Rivierenland zuivert het afvalwater van huishoudens en bedrijven, beschermt het rivierengebied met dijken tegen het rivierwater, bewaakt de kwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt voor het op peil houden van de waterstanden in de polders. Een vijfde, zeer belangrijke taak is het goed voorbereid zijn op mogelijke calamiteiten hierbij.

Calamiteiten zijn ernstige problemen, die medewerkers van het waterschap niet meer als onderdeel van hun dagelijkse werk kunnen oplossen. Calamiteiten vragen om een gecoördineerde aanpak, waarbij de inzet van extra mankracht en materieel en de betrokkenheid van bijvoorbeeld gemeenten en hulpverleningsdiensten noodzakelijk is.

Van preventie tot nazorg

Waterschap Rivierenland verkleint de kans op calamiteiten door het nemen van preventieve maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan het versterken van dijken, het verbeteren van de mogelijkheden om water in de polders aan- en af te voeren en het plaatsen van extra pompen bij gemalen. Ondanks het nemen van preventieve maatregelen kunnen we de kans op calamiteiten niet volledig uitsluiten. Om de veiligheid zoveel mogelijk te waarborgen, bereiden we ons goed voor op die situaties waarin zich calamiteiten kunnen voordoen.

Waterschap Rivierenland maakt hierbij gebruik van het zogenaamde Calamiteiten Zorg Systeem. Dit systeem omvat de hele cyclus van preventieve maatregelen, voorbereiding op calamiteiten, bestrijden van calamiteiten tot en met nazorg.

Het Calamiteiten Zorg Systeem is dus veel meer dan een calamiteitenbestrijdingsplan. Het Calamiteiten Zorg Systeem bestaat enerzijds uit documenten die fungeren als naslagwerk, zoals het calamiteitenplan en bestrijdingsplannen voor de verschillende typen calamiteiten. En anderzijds uit medewerkers die een rol vervullen in de calamiteitenorganisatie, zowel bij de voorbereiding op als ten tijde van calamiteiten. Daarnaast vormt het aspect opleiden en oefenen een belangrijk onderdeel van het Calamiteiten Zorg Systeem.

Voorbereiding op vier typen calamiteiten

Dijkdoorbraak en overstroming

Waterschap Rivierenland beschermt het rivierengebied met dijken en kades tegen het rivierwater van Rijn, Lek, Maas, Waal en Merwede. De kans op een overstroming of dijkdoorbraak is zeer klein, maar de schadelijke gevolgen in geval van een overstroming of doorbraak zijn zeer groot. We spreken daarom van een calamiteit, wanneer waterkeringen overstromen, doorbreken of dit dreigen te doen.

Wateroverlast en droogte

Een groot gedeelte van het rivierengebied bestaat uit polders. Met gemalen en stuwen regelen we het waterpeil in de polders. Bij een teveel aan water pompen gemalen water uit de polder naar de grote rivieren. Door hevige regenval en/of de uitval van een of meerdere gemalen kan wateroverlast ontstaan. Dit geldt ook wanneer hoge waterstanden op de rivieren de afvoer van water belemmeren. Bij extreme overlast is sprake van een calamiteit. Hetzelfde geldt voor periodes van langdurige droogte met watertekort als gevolg.

Lozingen van vervuild water

Het waterschap maakt met zuiveringsinstallaties het afvalwater van huishoudens en bedrijven schoon. Het gezuiverde water komt vervolgens weer terecht in het oppervlaktewater (sloten, beken, plassen et cetera). Het uitvallen van een zuiveringsinstallatie leidt tot ongezuiverde lozing van afvalwater en dus tot vervuiling van het oppervlaktewater. Het ecosysteem kan hier grote schade van ondervinden en dat kan een calamiteit betekenen.

Milieu-incidenten

Bij bedrijfsongevallen en bij ongevallen in bijvoorbeeld het verkeer, de scheepvaart en op het spoor kunnen schadelijke stoffen vrijkomen. Deze stoffen tasten de waterkwaliteit aan wanneer ze in het oppervlaktewater terechtkomen. Ook bluswater en illegale lozingen van gevaarlijke stoffen zorgen voor vervuiling. In bepaalde gevallen kan de schade zeer groot zijn en hele ecosystemen vernietigen. In die gevallen spreken we van een calamiteit.

Teamwork

Het calamiteitenplan vormt de basis van het Calamiteiten Zorg Systeem. Dit plan beschrijft onder meer hoe het waterschap de calamiteitenbestrijding heeft georganiseerd. De calamiteitenorganisatie kenmerkt zich door het bestaan van verschillende teams met elk een eigen taak.

Beleidsteam

Het beleidsteam beslist over de strategie van de calamiteitenbestrijding en zorgt voor afstemming met het waterschapsbestuur, andere overheden en hulpverleningsorganisaties die betrokken zijn bij de calamiteitenbestrijding. De voorzitter van het bestuur van het waterschap, de dijkgraaf, is tevens voorzitter van het beleidsteam.

Operationeel team

Het operationeel team vormt de spil in de calamiteitenorganisatie. Het team coördineert de calamiteitenbestrijding en heeft de situatie volledig in beeld. Om deze taak goed uit te voeren, ontvangt het operationeel team informatie uit het veld van het actieteam. Het operationeel team adviseert het beleidsteam bij het maken van belangrijke afwegingen.

Actieteam

Het actieteam stuurt de medewerkers in het veld aan. Deze medewerkers houden zich bezig met de uitvoering van de bestrijdingsmaatregelen. Tevens informeert het actieteam het operationeel team.

Ondersteuningsgroep

Dit team levert ondersteuning op het gebied van automatisering, communicatiemiddelen (zoals mobilofoons), receptiewerkzaamheden en informatievoorziening aan publiek. Het operationeel team bepaalt of het nodig is om de ondersteuningsgroep in te zetten.